

The Jewish Hour - Director's Cut

YUVAL ROZMAN

De wortels van geweld

Lieve Dierckx

Gezien op 20 oktober 2023

Antwerpen, DE SINGEL Theaterstudio

'The Jewish hour', een stuk uit 2021 van Yuval Rozman, is een vinnige satire op hoe de media omgaan met het Israëlisch-Palestijnse conflict. Het voert het soort pseudo-debat op waar media op kicken: controversie troef. Tot een van de praatgasten een kogel in de kop krijgt. Rozman weet waarover hij spreekt. Hij deserteerde uit het Israëlische leger, had Palestijnse vrienden en week uit naar Frankrijk na een mediahete over zijn samenwerking met een Palestijnse regisseur. Voor de opvoering in De Singel haakten twee van de drie acteurs af na bedreigingen aan het artistieke team in Lyon. Daarbovenop kwam de recente aanslag in Brussel. Angst sloop binnen, maar Rozman wilde niet wegblijven. Vandaar deze 'Director's Cut' die hij in 24 uur in elkaar bokste.

24 OKTOBER 2023

Op mijn fiets naar de voorstelling vraag ik me al af of ik nu als toeschouwer ook bang moet zijn. Even flitst er angst door mijn lijf. Maar de beweging van het fietsen maakt er een object van, langs alle kanten te bekijken. Het gevoel lost zich in geen tijd op. Ook Yuval Rozman laat beweging graag zijn werk doen. Soms werkt hij met dansers. Hij schrijft aan zijn volgende stuk vanuit het perspectief van een zwerm vogels die vrij van grenzen boven Gaza en Israël vliegen, vertelt hij straks. Het idee maakt licht en blij.

Eens in de zaal is de sfeer verwelkomend, het licht warm. Toch raken maar enkele rijen gevuld, ondanks de goed bezette reservatiepagina online. Waren de wegblijvers er dan toch niet gerust op?

Op het podium staat een grote tafel met stoelen errond. Een akoestische gitaar staat ernaast. Vooraan links wacht een microfoon, rechts een televisiescherm. Achteraan op de muur vormen gedoofte led-strips een reusachtige Davidster.

Ter voorbereiding las ik over het stuk dat we niet te zien krijgen, 'The Jewish Hour'. Het maakt deel uit van wat binnenkort een vierluik is over Rozmans verwrongen relatie met Israël. In dit luik focust hij op Frankrijk waar hij nu woont en waar hij zich veel meer aangesproken voelt op zijn Joodse identiteit. De setting is een radiostudio in een Israëlische stad waar vooral Joden wonen van Franse afkomst. Een jonge, overambitieuze presentatrice wil er van 'The Jewish Hour', haar nieuwe talkshow rond de Joodse identiteit, een succes maken. Rozman vertelt ons tijdens 'Director's Cut' dat hij het format overnam van een ochtendshow bij France Inter. Hij luisterde ernaar om Frans te leren toen hij pas in Frankrijk aankwam.

'Caustique', bijtend, is het woord dat vaak valt als het over Rozmans humor gaat in deze voorstelling. 'The Jewish Hour' is een persiflage op het mediaregime én de prietpraat van bekende gasten. De discussie ontaardt er in een dovemansgesprek van antisemitische en pro-Israëlische standpunten. Finaal gaan de gasten met elkaar op de vuist. De Bernard-Henri Lévy of BHL van dienst krijgt een kogel door het hoofd. In Frankrijk veroorzaakte die moordscène veel commotie. Niet verwonderlijk, na het nationale trauma van de aanslagen op Le Bataclan en Charlie Hebdo.

De regisseur leest eerst tien minuten lang en vaak zeer geëmotioneerd, een tekst voor.

Tegen het eind volgt op scherm en in complete stilte nog een getormenteerd tekstgedicht van Rozman over zijn haat-liefde verhouding met Israël. Dat was het punt waarop het tijdens de Franse tournee gebeurde dat Joodse toeschouwers de zaal verlieten wegens te confronterend. De finale van de voorstelling is een oorverdovend concert.

In de Theaterstudio van deSingel begint de avond als Yuval Rozman voor de microfoon komt en Gaël Sall, de enige overblijvende acteur uit 'The Jewish Hour' zich aan de andere kant van de tafel neerzet. Hij is vanavond de muzikant van dienst. Christophe Fougou zorgt voor het geluid en de techniek.

De regisseur leest eerst tien minuten lang, vaak zeer geëmotioneerd, een tekst voor. Hij heeft het over zijn controversiële positie als Israëliisch spreker op dit podium, over zijn vrees om zich bloot te stellen aan misverstanden en bedreigingen. Over zijn moeder die niet wil dat hij deze avond hier is. Dat hij niet wil toegeven aan de angst, dat het de eerste keer is dat hij zelf op een podium staat.

Hij stelt zich dezelfde vraag als in het gedicht uit 'The Jewish Hour': wat betekent Israël voor hem? Nu, na de gebeurtenissen op 7 oktober? Hij spreekt met verstikte stem over zijn familie daar, over het nichtje in de kibboets die haar baby haast moest verstikken om hun schuilplaats niet te verraden. Over zijn dode en vermiste vrienden, Palestijnen en Israëliërs, over het bloedbad op zijn partijvrienden, over de dood van alle onschuldige slachtoffers, over zijn angst voor wat de bewoners van Gaza te wachten staat. 'De wortel van het geweld is onderdrukking. Er is geen symmetrie tussen verdrukker en verdrukten'. Gaël Sall pakt de gitaar op en zingt Leonard Cohens 'Hallelujah'. We zijn eraan toe.

Daarna verandert de toon. Rozman legt uit hoe de avond zal verlopen. Er komt het verhaal van zijn jeugd, van zijn tijd als soldaat in Gaza, van kunstenaar die niet meer in Israël kan werken en van zijn liefdes. We mogen altijd vragen stellen, voegt hij toe, er is een microfoon beschikbaar. Hij doet het met veel humor, maar bijtend wordt het vanavond nooit.

Rozman begint met herinneringen aan zijn grootmoeder, een Shoah-overlever uit Hongarije die aan tafel liever cynische grappen vertelt dan te bidden met

Rozmans religieuze vader. Die rebelse humor heeft hij van haar.

We horen dan de brief die de afwezige actrice Stéphanie Aflalo insprak om haar afwezigheid te verklaren.

Zijn legerdienst bracht hij door in Rafah, Gaza midden in de tweede Intifada. Maar hij kreeg het aan de stok met zijn *chain of command*, had paniekaanvallen en zelfmoordgedachten. Het werd zo erg dat hij een week wegluchtte. Waarna drie weken opsluiting volgden wegens desertie. De beste tijd uit zijn dienst, zegt hij. Goed eten, boeken en tijd om 'De Idioot' van Dostojevski in een ruk uit te lezen.

Enkele jaren later maakte hij met de Palestijnse acteur en filmmaker Mohammad Bakri het *drag* theaterstuk 'Cabaret Voltaire'. Het liep weer mis toen ze vanwege festivalprijzen landelijke aandacht kregen. Rozman kwam onder vuur omdat Bakri ook de regisseur was van 'Jenin, Jenin' (2003), een docu die het geweld aanklaagt tegen Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever. De hetze nam zo'n proporties aan dat Rozman in 2012 besloot om naar Frankrijk uit te wijken. Zijn toenmalige Palestijnse vriend ging mee. Saillant detail: ze hadden elkaar kennen in het American Colony hotel in Tel Aviv waar ze elkaar aanzagen voor geheime agenten van de tegenpartij. Gaël Sall geeft daarop een warme versie van 'Love me Tender' ten beste.

In Frankrijk, ver van huis, bleef het land aan hem trekken, vertelt Rozman. Hij begon er aan wat nu bijna een vierluik is. 'Tunnel Boring Machine' (2018) was het eerste deel, geïnspireerd op de ondergrondse tunnels onder de Westelijke Jordaanoever, kleiner dan die van Gaza. Die bleken ook dienst te doen als *love tunnels* voor Palestijnse homoseksuelen. In zijn versie is het een ontmoetingsplek tussen een Palestijn en een Israëlische soldaat. Uit het fragment dat hij op het scherm toont spreekt een zeer fysieke, sensuele en seksuele theatertaal met een prominente plaats voor de wilde muziek uit zijn *rave*-jaren. De scenografie is een knappe podiumhoge uitvergroting van een boorkop, met metershoge metalen lamellen rond een kern.

We horen dan de brief die de afwezige actrice Stéphanie Aflalo insprak om haar afwezigheid te verklaren. Het nieuwe antisemitisme in Frankrijk speelt haar parten, zegt ze. Ze kan er ook niet bij dat de Franse linkerflank de Hamas-moorden en verkrachtingen in Israël van 7 oktober rechtvaardigt. Geweld kan dat voor haar nooit zijn. Ze eert Rozman als vredesactivist en eindigt met excuses.

Sall zingt in haar plaats in Joods-orthodoxe outfit het hilarisch rabbijnenlied dat Aflalo in 'The Jewish Hour' bracht. We krijgen nog beelden en uitleg bij het derde luik, 'Ahouvi' (2023). De regisseur herleidt er het geweld tot microperspectief in een chaotische liefdesrelatie tussen een Israëlische vrouw en een Fransman. Het relaas van Rozman over zijn hond die in het stuk voor bliksemafleider, stoorzender en *go-between* speelt, brengt lichtheid.

Ondanks al het vorige krijgt Rozman tijdens de voorziene vragenronde scherpe vragen en bedenkingen. Een vrouw die vaak in Gaza verblijft heeft de stellige indruk dat het gebied voor Israëliërs een vergeetput is. Jonge militairen nemen na hun verplichte blootstelling aan het geweld wel deel aan manifestaties, maar volgens haar vervagen die herinneringen al gauw weer. Wat ze zegt sluit aan bij de recente aanklacht van schrijver Ramsey Nasr over de anonimiteit van Palestijnse slachtoffers.

Diepgewortelde angst leidt tot een spiraal van geweld, tot nog meer muren.

Iemand anders merkt op dat de jongeren die op de straat kwamen nu eten brengen naar de soldaten die aan de grens met Gaza klaarstaan voor het grondoffensief. Rozman blijft er stil en rustig bij. Hij weet van Joods-Israëlische fracties die nog steeds actief zijn tegen de bezetting van Palestijns gebied. Want wat twee miljoen Gazanen doormaken aan de andere kant van de grens, is onmenselijk. Maar intussen installeert het politieke systeem in Israël een regime van angst. Aan Israëlische zijde zijn de straten leeg. Het wordt er moeilijker om met familie en kennissen een gesprek te voeren voorbij wraak, is wat Rozman ervaart.

Diepgewortelde angst leidt tot een spiraal van geweld, tot nog meer muren. Angst betonneert en immobiliseert. Dante Alighieri wist het al. Op het diepste punt van zijn Inferno zit Lucifer er vastgevroren in een meer van ijs.